

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, egy íven.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECEN, KOLLÉGIUM
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár
egész évre 10 arany korona
félévre . . . 5 arany korona
Egyes szám ára 25 arany fillér

A belmisszió mint kötelesség.

Lehetetlen megilletődés nélkül olvasni Dankó Sándornak az egyik múlt számunkban megjelent „Legyen kötelesség a belmisszió” c. minden ízében komoly cikkét. És lehetetlen örömmel és hálaadással nem gondolni arra, hogy különösen ifjabb lelkipásztori gárdánknak ma már egyre több és több tagja gondolkozik így. Ahol ilyen mélyről fakadó szükségérzetek ilyen súlyos gondolatokat termelnek és ahol a szent kötelességtudat és az imádság és Ige energiaforrásaiból táplálkozó pásztori tettvágy ezeket a gondolatokat cselekedetekre is váltja: ott valóban túlzás és vakmerőség nélkül remélhetünk egy nem is olyan messzi jobb jövőt.

A kérdés tisztázása végett azonban nem tartok fölöslegesnek a cikkhez néhány szerény helyesbítő reflexiót is fűzni.

Én a tételt nem egészen úgy állítanám fel, hogy „a hivatalos egyháznak kell kimondani, megparancsolni, hogy minden lelkész és minden tanító köteles a belmissziói munkát végezni” — hanem inkább így: *A hivatalos egyház tegyen meg mindent avégből, hogy minden lelkészben és minden tanítóban félreérthetetlenül tudatosá és benső kategórikus imperatívussá váljanak törvényben megszabott belmissziói kötelességei s egyúttal tegyen meg mindent, ami rajta áll, e kötelességek teljesíthetőségének biztosítására is*“.

A pusztá parancsolgatással ugyanis, csekély felfogásom szerint, nem sokat érünk. Igen sok esetben csak a végre nem hajtott határozatok és rendeletek számát szaporítjuk vele, ami végtelenül demoralizáló. Ezért nem lettem volna hajlandó pl. a tanítókra is csak úgy egyszerűen rájuk parancsolni a belmissziót, tudva azt, hogy a belmissziói munkálkodásnak — mint azt bizonyára nagyon jól tudja Dankó Sándor lelkipásztortársam is — vannak olyan személyi előfeltételei, amelyek különösen a középkorú tanítónemzedékekből (jórészt nem az ő hibájukból!) meglehetősen hiányzanak. Ez előfeltételek híján állítani föl az illetőkkel szemben belmissziói követeléseket: egyszerre lenne

igazságtalanság és nagyképűség. Főlöleges szaporítása, a lelkész és a tanító között amúgy is elég bőven meglévő surlódási felületnek és főlöleges halmozása az egyházunkban amúgy is halomszámra levő papiros-malasztanak.

De hogyan hiányoznának azok a bizonyos személyi előfeltételek a tanítók igen nagy részéből, amikor még a lelkészek jókora hányadában sincsenek meg? Már keményebben igazán meg nem lehet valamit parancsolni, mint ahogyan egyházkerületünk a vasárnapi iskolai munka megkezdését megparancsolta (1923. évi 53. sz. ehk. határozat, különösen b) és d) pontok) — és mi az eredmény? Az, hogy több mint két esztendő elteltével egyházközségeinknek legjobb esetben a kisebbik fele állított be olyan-amilyen vasárnapi iskolákat; épen a legnépesebb egyházközségeink jókora része ebben a tekintetben még csak meg sem mozdult; s ha az okát kutatjuk ennek a szomorú ténynek, egyéb személyi és környezeti okokon kívül csakhamar itt is, ott is ráakadunk arra, hogy a lelkésznek akárhány esetben halavány sejtelve sincs a vasárnapi iskola mivoltáról, céljáról, módszeréről — vagy ha volna is, nem látja a hozzákezdés lehetőségeit s a „helyi körülményekre” hivatkozással teljes tehetetlenségben és tanácstalanságban rögződik meg.

Tisztelettel kérdelem: vajjon az ily helyzetben segítenék-e azzal, hogyha az illető lelkész eilen — a fentidézett egyházkerületi határozat kétségtelen jogalapján — fegyelmi eljárást indítanánk? Vajjon nem célravezetőbb s egyben keresztyénibb és testvériesebb eljárás volna-e, inkább annak a lehetőségeiről gondoskodni, hogy az illető lelkész megismerje a vasárnapi iskolai munkát, meg is szeresse azt s gyülekezetében való bevezetésére, a helyi akadályok és nehézségek leküzdésére szakavatott újjmutatást, testvéri tanácsot és segítséget nyerjen?

Általában véve: mielőtt az egyházi felső hatóság parancsolna, fegyelmezne és büntetne — nem javallaná-e neki úgy az okosság, mint, főként, az „egyházi” jellege, hogy előbb útat mutasson, tanácsoljon, vezessen, segítsen; mielőtt megtorolná a pásztori felelősségérzet hiá-

nyát, előbb tegyen valamit ennek a felelősség-érzetnek a fölébresztésére, a megvilágosítására, a kitágítására és a megedzésére is?

Mert lám: ha a dolgot pusztán csak a fegyelmi parancs, a törvényes és bármikor számonkérhető formai felelősség szempontjából fogjuk fel: ugyan hányan vagyunk lelkipásztorok, akik ellen épen a Dankó Sándortól idézett I. t.-c. 143. §. B) szakasza *valamennyi* pontjának vagy épen nem, vagy csak a lehető leghiányosabban való teljesítése miatt bármely pillanatban meg lehetne a fegyelmit indítani? Én magam vagyok az első, aki, ha az a—e) pontok akármelyikének tömeggyülekezetemben való hiánytalan teljesítését a törvény szigorával számonkérnék tőlem, kénytelen volnék elismerni, hogy igazságosan törik el fejem fölött a pálcát. Az eljárásnak formai igazságossága mellett azonban ugyanakkor mélyen és keserűen érezném tartalmi és lényegbeli igazságtalanságát: mert kénytelen volnék azt látni, hogy felső hatóságom a formális joghoz betűszerint ragaszkodva, végre akar hajtani rajtam egy olyan követelést, amelynek becsületes és hiánytalan lélekszerinti teljesítéséhez, Isten látja, hiányoznak a lehetőségeim — amely lehetőségek szaporításához és javításához felső hatóságom ugyanakkor sem tanáccsal, sem tettel semmiféle lényeges segítséget nem nyújt.

Pedig a dolog valójában úgy áll, hogy az I. t.-c. 143. §. B. a—e) pontok becsületes és hiánytalan, lélekszerinti teljesítésével a lelkipásztor tulajdonképpen *nagyrészből elvégezné a belmisszió munkáját*, amit pedig abból ez ötágú tevékenységgel közvetlenül és egyenesen nem végezne el, az is imperatív következnék belőle, mert hamarosan belátná, hogy „lelkigondozás“ és „belmissziói munka“ nem két, vízhatlan választófallal elkülöníthető munkaterület, hanem két olyan, száz-, meg százszorosan egybefonódó munkásság, amelyeket tulajdonképpen inkább csak fogalmilag, a tankönyvek számára lehet úgy, ahogy distingválni, de nem a való életben is. Hogy csak egyetlen példát hozzak föl: vajjon „az áttérések és kitérések körüli eljárás“ lelkigondozás számba megy-e, ha csak a parókhán jelentkező át- és kitérők adminisztratív „kezelésére“, rubrikázására szorítkozik; vajjon melyik felelősség-érző, kötelességeit lelki mértékkel mérő lelkipásztor nem érzi-e itt a megelőző és következő „eljárásnak“ is szükségét: részben a kitéréseknek megfelelő lelki ráhatások útján megelőzését, ill. amennyiben még lehetséges, megakadályozását, részben a hozzánk áttértek speciális lelkigondozását értve ez alatt? Ha pedig ezt végzi, akkor tulajdonképpen már kellős közepében van a belmissziói munkának: mert ez lényege szerint nem egyéb, mint az egyháztól bensőleg elidegenülteket a szeretet lelkével és a lélek szeretetével újra az egyházhoz és annak Fejéhez kapcsolni, illetőleg e kapcsolatokat ott,

ahol azok még egyelőre vékonyak, lazák és könnyen szakadók, fáradhatatlan örökésszel edzeni s szorosabbra fűzni. Valamennyi többi pontra nézve is minden erőltetés nélkül kimutathatók ugyanazt: hogy nevezetesen a komolyan, mélyen, a maga bibliai teljességében fel-fogott cura pastoralis akármelyik ága a mai viszonyok között bármely kicsiny és nagy, falusi vagy városi gyülekezetben szükségképpen a belmisszióba torkollik bele.

Hogyha pedig ez egyszer így van, akkor nyilván nem annyira arra van szükség, hogy a belmisszió megparancsolása által megakadályozzuk azt, hogy a lelkészek és a tanítók „az Egyházi Törvények és a Szolgálati Pragmatika defenzív fedezékei mögé ássák be magukat“ — mint inkább arra, hogy minden lehetséges módon offenzívekké tegyünk, felrobbantsuk ezeket a fedezékeket: azaz tegyen meg az egyházi felső hatóság mindent avégből, hogy lelkészekben és tanítóknak felébredjen a felelősségérzet *a törvényben is megszabott* belmissziói kötelességeikkel szemben (amelyeket a VI. t.-c. 23. §-a a tanítókra nézve is világosan és kielégítően megszab, amikor azt mondja, hogy „**kötelesek... a tanítás mellett tanítványaik vallás-erkölességi életére is kiváló gondot fordítani!**“) — s egyúttal adja meg a módját a felső hatóság annak, hogy a fölébredt felelősségérzet a helyes irányítást megtalálja és — legalább a legdúrvább tárgyi akadályok elhárulásával, amire nézve szintén kezdeményező lépéseket kell tennie a felső hatóságnak — haladéktalanul munkába állhasson.

Minden belmissziói parancsolgatásnál végtelenül többet érnének az egyházkerület különböző pontjain évről-évre rendszeresen tartandó belmissziói konferenciák és kurzusok, s egy, ezeket központilag irányító s a lelkészársaknak és gyülekezeteknek egyébként is tanáccsal, segítséggel folyton rendelkezésére álló útazó lelkész s egyúttal egyházker. belmissziói előadó beállítása.

R. I.

Szent-István-napi munkaszünet.

Egy lelkész barátom, akinek az a becses tulajdonsága, hogy szeret mindent szabatosan tudni, olvasván az egyházi lapokban a konvent ama határozatáról, mely a dunántúlról jelentett esetben vallássérelmet azért nem állapított meg, mert bár *István király napja csak az ipari és kereskedelmi munka tekintetében munkaszüneti nap, a szükséges mezei munka végeztetése ellenben nem tilos*, és így, ha a tényállás helyesen van előadva, a kir. járásbíróság a büntetőparancs kibocsátásával jogszabályt sértett, a *marasztaltaknak módjukban állt volna tárgyalás kitűzését kérni*. — törvényhatóság első tisztviselőjéhez fordult azzal a kérdéssel, hogyan lehet az, hogy a hatóságok mégis akadályozzák az István király napján végzett mezei munkát és a csendőrség úgy ilyenkor, mint „*úrnapja*“ rom. kath. ünnepén összeírják és feljelen-

és
ssel
bbi
nu-
no-
fel-
nai
fa-
a

tik, sőt egyes panaszok szerint be is kísérik a mezei munkát végezőket.

Az alispán úr hivatalosan kimerítő válasszal tisztelte meg az én barátomat, melyben elsősorban egészen korrektül különbséget tesz az „úrnapja“ és a István király napja közt, hangsúlyozván, hogy az előbbi tisztán felekezeti, az utóbbi pedig nemzeti ünnep. Azután igen helyesen előadja, hogy „úrnapján“ a mezei munka végzését törvény nem tiltja és csak azt rendeli a törvény, hogy bármely felekezet ünnepén a templom közelében és egyházi körmenetek alkalmával a közelben minden olyan munkát mellőzni kell, ami az egyházi szertartást zavarhatná. Azután azonban a következőket mondja:

„Ami a Szent István napját illeti, a törvény etekintetben más rendelkezéseket állapít meg... annak megtartását, miként a vasárnapokat illetőleg a törvény szabályozza. Az 1897. évi 870. sz. BM. rendelet szerint Szent István napján a mezei munka tilos“.

Azután utal arra, hogy a szentistvánnapi mezei munka végzésével elkövetett kihágás felett a kir. járásbíró ítélt, felemlíti, hogy a község belterületén e napon végzett cséplés ügyében ellenben a közigazgatási hatóság jár el, s befejezi azzal, hogy ezek szerint mezei munkának végzését Szent István napján a fentiek szerint törvények és törvényes rendeletek tiltják.

Az én barátom most már ezt a hivatalos iratot beküldi hozzám: No, nesze neked, te vagy a konvent közjogi bizottságának előadója, a te javaslatodra mondta ki a konvent, hogy az x-i járásbíró azzal, hogy István király napján végzett mezei munkáért büntető parancsot bocsátott ki, jogszabályt sértett, — micsoda slamasztikába vitted te a nagyméltóságú konventet.

Nagyon örülök rajta, hogy ezt a kérdést éppen az aktualitás idején tisztázhatom.

Az alispán úrnak csak részben van igaza abban, hogy István király napjáról a törvény a vasárnapokkal egyformán rendelkezik. Az 1891. XIII. t.-cikk valóban azt mondja, hogy: Vasárnapokon, valamint Szent István király napján, mint nemzeti ünnep, az ipari munkára szünetelni kell. De ez a mezei munkára semmiképpen sem vonatkozik. Viszont az 1868. LIII. t.-cikk 19. §-a így szól: *Vasárnapokon minden nyilvános és nem elkerülhetetlenül szükséges munka felfüggesztendő. Tehát ez nem vonatkozik ugyan a mezei munkára, de csak vasárnapról beszél. A XL. t.-c. 52. §-a kihágásnak nyilvánítja az 1868. LIII. t.-c. 19. §-ának megszegését, vagyis azt, ha valaki az istentiszteletet vagy körmenetet zavaró munkát végez, meg azt, ha valaki vasárnap nem hagyja abba a nem elkerülhetetlenül szükséges munkát. De Szent István napról, illetőleg a mezei munka enapon szüneteléséről ez a törvény sem beszél. Egyáltalán egy törvény sem.*

Az alispáni irat is egyébként egy belügyminiszteri rendeletre hivatkozik, mint a tilalom tartalmazójára. Én ezt a 870—1897. sz. BM. rendeletet nem találtam a Rendeletek Tárában. Azért bizonyára meg van, csak nem publikálták. Azonban akár meg van, akár nincs, engem nem érdekel:

Először azért, mert nem törvény, ilyen nagy-

fontosságú ügyben pedig csak a törvényhozás intézkedhetik.

Másodszor azért, mert ha kötelezne is bennünket egy ilyen belügyminiszteri rendelet, annak a megszegése az 1879. XL. t.-c. 52. §. alá eső kihágás nem lehetne, mert ez a törvénytörés nem akár-miféle tilalom megszegéséről, hanem csak az 1868. LIII. t.-c. 19. §-ának a megszegéséről szól, a törvényt pedig a belügyminiszter nem változtathatja meg.

Harmadszor azért nem, mert a kihágás kérdésében — mint azt az alispán úr is helyesen mondja — a kir. bíróságok ítélnék, ezek pedig törvény és nem közigazgatási rendeletek szerint ítélnék.

Én most felhívom a figyelmet a *m. kir. Kuria-nak 1904 április 27-én 3882. B. sz. alatt hozott ítéletére*, mely egész terjedelmében közölve van egyetemes konventünk 1907-i jegyzőkönyvének U. mellékleteként a nyomtatott jegyzőkönyv 416—418. lapjain.

A tényállás az, hogy egyik járásbíró fejé-
ként 2 korona pénzbüntetésre ítélt egyeseket azért, mert Szent István király napján mezei munkát végeztek. Az illetők az ítéletben megnyugodtak és a büntetést kifizették. A koronaügyész ellenben tudomást szerezvén az esetről, a jogegység érdekében perorvoslással élt és a héttagú kuriai tanács kimondotta, hogy:

„az 1868. LII. t.-cikk 19. §-ában foglalt, a minden nyilvános és nem elkerülhetetlenül szükséges munka végzésére vonatkozó rendelkezés Szent István király napjára ki nem terjed. Megsértette tehát a törvényt a járásbíró az ítéletével annyiban, amennyiben a vádlottakat az 1868. LIII. t.-c. 19. §-ban foglalt rendelkezés megszegésével elkövetett s a kih. btk. 52. §-ban körülírt vallás elleni kihágás miatt büntette azért, mert nevezettek aug. 20-án nem elkerülhetetlenül szükséges mezei munkát végeztek“.

Az ítélet bő indokolása kifejti, hogy az 1891-i törvény vonatkozik ugyan István király napjára, de csak az ipari munka tekintetében, az 1868-i törvény pedig csak vasárnapra rendeli a nyilvános és nem elkerülhetetlenül szükséges munka felfüggesztését, egyéb ünnepekre, tehát István király ünnepére is csak azt rendeli, hogy az istentiszteletet, vagy egyházi menetet zavaró magatartástól kell tartózkodni.

Ez a kuriai ítélet eldönti az előttem ismeretlen 1897-i belügyminiszteri rendelet sorsát is.

Aztán ez a kuriai ítélet a jogegység érdekében emelt perorvoslat folytán hozatván, irányadó az esetleg újra előforduló esetekben.

Nem én találtam tehát ki, hanem a kuria mondta ki, hogy az ilyen esetben büntetést kiszabó járásbíró jogszabályt sért.

Egy eshetőséggel azonban számolni kell. Amint ime járásbíró is van olyan, aki nem vett tudomást a kuria elvi jelentőségű döntéséről, úgy még inkább lehet ilyen — csendő, aki csakugyan be talál kísérik valakit azért, mert István király napján dolgozik. Vagy legalább akadályoz a munkájában.

Hát ez az eljárás már az 1868. LIII. t.-cikk 19. §-ának első bekezdése alá esnék, amely t. i. kimondja, hogy egyik vallásfelekezet tagjai sem kö-

telezhető arra, hogy más vallásfelekezet ünnepén munkától tartózkodjanak.

Mivel ugyanis István király napja mint nemzeti ünnep szünnapra nyilvánítva csak az ipari munka tekintetében van, világos, hogy mezei munka szüneteltetését csak mint római katolikusoknak ünnepén lehet kívánni. A római katolikusoknak felekezeti ünnepe is ez a nap, ők tehát tartózkodjanak a mezei munkától. De nekünk nem egyházi ünnepünk s így a munkában akadályoztatásunk ellen minden jogorvoslatot sikerrel fel lehet használni.

K. B.

Iskola

A Kollégium amerikai ünnepén a kollégiumi igazgató beszéde.

Istennek végéremehetetlen akarata minket, ma élő nemzedéket egy olyan világkatasztrófa közepontjába helyezett, amelyhez foghatót sem a csapásokban és szenvedésekben olyan gazdag világtörténelem nem ismer, sem a mesék birodalmát járó fantázia nem tudott volna előre elképzelni.

Ez a világregés eltorzította Európa politikai térképét, megnyomoritotta a világ gazdasági helyzetét, elszegényítette kulturáját és lesüllyesztette erkölcsi életének színvonalát is. Engem az emberiségnek ebben a nagy tragédiájában, ebben a borzalmas ördögi színjátékban ez alkalommal különösen az erkölcsi erők küzdelme, az erkölcsi jónak és az erkölcsi rossznak a viaskodása érdekel. Mert nemcsak minden országnak, hanem az emberiség egyetemének is támasza és talpköve a tiszta erkölcs, mely ha megvész, nemcsak Róma dől meg, hanem összeomlik az emberiség boldogsága is.

A világháborút Európa nagy nemzeteinek irigykedése, gyűlölködése és hatalmi telhetlensége idézte fel, azzal az esztelen célkitűzéssel, hogy a német nemzetben meglevő hatalmas energiák megsemmisítenek és a világ kulturájában vezető szerephez jutott németiség örök tehetlenségre legyen kárhozható. Ez az elvakult gyűlölet diktálta a háborúnál is kegyellenebb békefeltételeket is, amelyekkel a győztesek nemcsak a legyőzötteket döntötték kimondhatatlan nyomorúságba és dobták oda martlékul az orosz bolsevizmus veszedelmének, hanem magukra is olyan veszedelmeket idéztek fel, amelyeket most már hiába igyekeznek sikertelen tanácskozásokkal és a letiportaknak nyújtott segítségekkel elhárítani.

Az erkölcsök elzülése idézte elő a mi nemzeti szerencsétlenségünket is. Az izzó gyűlölettől fűtött pártszenvédély már a háborút megelőző időben is annyira felforgatta az ország belső rendjét, a féktelen izgatás annyira meglazította a nemzet közszellemének egységét, hogy a tisztán látó hazafiakban ez az értelmetlen és erkölcstelen zűrzavar megrendítette a nemzet jövőjében való hitet. Ilyen állapotban szakadt ránk a világháború veszedelme, amely azután csakugyan megpecsételte ennek a boldogtalan nemzetnek a sorsát. Ha meglelt volna az egyetértés és összetartás, még a háború elvesztése után is nagyon sokat meg lehetett volna menteni, ami így, ki tudja, mennyi időre, elveszett.

De amikor a rend fenntartásában minden magyar embernek egy szívvel-lélekkel össze kellett volna fogni, a nemzeti öntudat aléltságát a szélsőséges elemek felhasználva, magukhoz ragadták a közhatalmat, megölték a nemzet nagy fiát, Tisza Istvánt, akire soha nagyobb szüksége nem volt az országnak, mint ekkor, „nem akarunk katonát látni” jelszóval szélnek eresztették a hadsereget, megnyitották az ellenségek előtt az ország határait és felforgatták a nemzetnek kilenc százados alkotmányát. Ami ezután rohamos gyorsasággal következett: a kommunista sőpredék uralomra jutása, minden vallásos és nemzeti érzésnek és intézménynek lábbaltiprása, a polgári osztálynak golyóval és kötéllel való irtása, majd a még el nem foglalt országrészeknek, az oláh katonaság által való megszállása és kifosztása, — mindez csak természetes következménye volt az előzményeknek, szükségszerű „vívmánya” a Tisza István véréből megittasodott őszi rózsás forradalomnak. És amikor a vörös szennyáradattól az ország megtisztult, a szabaddá lett területen hirtelen előtért az októberi forradalomnak egy ügyes előtornász, magához ragadta a hatalmat, kiadta a „keresztyén-nemzeti” jelszót és most már a keresztyén vallás és a nemzeti eszme cégére alatt folyt tovább az országrombolás és nemzetrontás munkája. A proletárdiktatura továbbfejlesztett módszerével és tökéletesített eszközeivel. És kezdetbeli erőszakosságával folya talán még most is, ha egy kormányra termelt államférfi meg nem üli a kurzus nekivadult paripáját és a józan haladás szekerébe nem fogja.

De bármily sötét is az a kép, amelyet az emberiségnek és a magyar nemzetnek ezidőszaki története erkölcsi szempontból mutat, a lelki nagyságnak és erkölcsi fenségnek mégis oly ragyogó és gazdag példáit tárja szemünk elé, amelyek agyongyötört lelkünkben sem engedik kiveszni az isteni igazságban, az ember magasabb rendeltetésében és a nemzet jobb jövőjében való hitet. A súlyos idők, a nagy szerencsétlenségek elszabadítják ugyan láncokról az ősember alantas ösztöneinek fenekadait, de épen ezek az idők adnak legtöbb alkalmat, az ember isteni természetének megnyilatkozására is.

Nem lehet feladatomban, hogy az önfeláldozó hazaszeretethez a háborúban és a rákövetkező felfordulás alatt tapasztalt magasatos tényeit felsorolni csak meg is kíséreljem. Azért csak rámutatva a magyar katonának most is megbizonyított rettenthetetlen bátorságára és világszerte csodálatot keltett vitézségére, a magyar népnek a háborús nyomorúságok közepette tanúsított nyugodt, türelmes magatartására és az ellenséges államok itt maradt polgárai és a hadi foglyok iránt tanúsított emberséges viselkedésére; megemlítve még az ország kormányától elbocsátott gróf Tisza Istvánnak, a harctéren teljesített halálmegvető fegyveres szolgálatát és azt az emberföltötti jellemvonását, hogy soha nyilvánoságra nem hozta, mert ezzel ártozott volna a honvédelem ügyének, hogy a döntő tényezők között egyedül ő nem akarta a háborút, bár ezzel előre látott martir-halálát elkerülhette volna, mindezeket csak futólag említve, ez alkalommal azoknak a ragyogó tényeknek és haza-

fias áldozatoknak a felidezésére szorítokozom, amelyeket egyházunk és Kollégiumunk irt be a lezajlott nehéz idők történetének fényes lapjaira.

Ide tartozik mindjárt, a háború kezdetén negyven theológus-diáknak honvédszászló alá felesküvése, fegyverbeöltözése és hadbavonulása. A törvény nem kötelezte őket erre, önként ajánlották fel életüket és vérüket a haza védelmére. Közülök tizenegyen hősi halált haltak. A Kollégium hagyományos szelleme nevelte őket és ők dicsekedésre méltó fiainak bizonyultak az alma maternek.

A Kollégium szellemének pedig legfőbb képviselője és irányítója a püspök. E hivatás betöltésére, különösen válságos időben, nemcsak nagy tehetség, hanem nagy jellem is szükséges. A háború alatt a püspök úr nemcsak a Kollégium, hanem a magyar református egyház körében is irányítója, vezetője, lelke volt mindazoknak az akcióknak, amelyeket egyházunk a haza védelmének szolgálatában végrehajtott. Nem elégedett meg azzal, hogy itthon a hadbainduló katonáinkat buzdította és lelkesítette, s a hazahozott sebesülteknek testi-lelki ápolásáról gondoskodott, hanem kiterjesztette figyelmét a harctéren küzdők és szenvedők lelki gondozására is. Sőt, a katonai hatóságok által elébe gördített akadályokat is legyőzve, három ízben is felkereste a harctéren küzdő véreinket és hitsorsosainkat, hogy az evangelium erejével építse a kegyetlen harcban emésztődő erejüket. „Járt a déli, az északi és a keleti harctér úttalan útjain, volt gyanú alatt, mint hitető és gonosztévő letartóztatva is, nélkülözött és álmatlankodott, romok felett virrasztva által éjszakát, látta a halált szemtől-szembe fegyverek csövéből és kórral fertőzött ruhájában.” József kir. herceg levélben köszöni meg neki, hogy a karinthiai havasok között a debreceni 39. számú gyalogezredet a fedezékben felkereste és ott az olasz gyalogsági állások előtt 1800 lépésnyire, ágyú- és puskatűzvonalon belől, a fedezékek és a lövészárkok közötti téren, az ellenség tüzelése között az ezred református katonaságának istentiszteletet tartott.

A férfias bátorságnak és a hazafias kötelességteljesítésnek kiemelkedő példájaként fogja megörökíteni a történelem azt a tényét is, hogy amikor gróf Tisza Istvánt a forradalom meggyilkolta s a rémtett lélekdermesztő hatása alatt a szerencsétlen családot egy-két hű emberén kívül mindenki magára hagyta, ő, mint az egyetemes Konvent elnöke, a nagy vértanút, a magyar református egyház halottjának nyilvánította, a temetés rendezését a forradalmi anarchiában magára vállalta és gr. Degenfeld József főgondnok úrral együtt, a tömeg lövöldözése között, a geszti sírboltba elkísérte.

(Folytatjuk.)

Karai Sándor.

Különfélék

Lapunk legközelebbi száma augusztus 29-én jelenik meg kettős terjedelemben.

Megnyílik a Péter András-gimnázium. Ismeretes, hogy néhai Péter András szeghalmi volt földbirtokos majdnem kétezer holdas elsőrangú földbirtokot hagyott arra a célra, hogy Szeghalmon református gimnázium létesíttes-

sék. Eddig részint a hagyaték átvételével járó terhek, részint a forradalmi idők nyomában és a földbirtokreformmal kapcsolatban beállt zavaros viszonyok akadályozták az alapítvány életbeléptetését. Most azonban már a vagyonok állandó gyümölcsötetése elrendeztetvén, semmi akadálya sincs elhatározó lépések tételének. Legutóbb az egyházkerületi felügyelőbizottság kinnjárt Szeghalmon és nyomatékosan ajánlotta a helyi intéző-bizottságnak a mielőbbi életbeléptetést. A javaslat a helyi körökben is nagy tetszéssel találkozott és az intézőbizottság egyhangú határozattal mondta ki, hogy a Péter András gimnáziumot a következő, 1926. év őszén megnyitni kívánja s ilyen értelemben tesz felettes hatóságaihoz előterjesztést. Mivel az alapítványnak a földbirtokon kívül az eddigi jövedelmekből tőkésítve mintegy 60 vaggon búza értékű kamatozó tőkéje és az iskola céljára alkalmas telke van, az életbeléptetésnek anyagi akadálya nem lehet. Az iskola megnyitását várva várja Szeghalom község és környéke egész lakossága.

A türkevei gyülekezet Tóth Lajos karánsebesi lelkészt választotta meg pásztorául b. e. Harsányi Sándor utódjául.

A Sylvester-nyomda Tahitótfaluban részvénytársasággá alakult. 33,000 K névértékű részvényeket bocsát ki azzal a céllal, hogy az egész magyar református egyház minden tagjának módjában legyen e református nyomda fenntartásához hozzájárulni. A vállalkozás, amely egyebek között a Keresztény Család című vallásos lapunk kiadója is, megérdemel minden támogatást.

Az Országos Református Lelkész-Egyesület konferenciája és közgyűlése augusztus hó 20-25. napjain lesz Kecskeméten. A nagy református gyűlés iránt általános az érdeklődés ország-szerte.

A debreceni református főgimnázium igazgatója közli az újonnan jövő tanulókkal, hogy aki szeptember három első napján be nem iratkozik, azt kimaradtnak tekintik.

Fölvétel a debreceni egyetem Tisza István Internátusába. A Debreceni Egyetem Tisza István Internátusába 1925-26. tanév I-ső felében való fölvételért szóló, leckekönyv (ill. az egyetemre először iratkozóknál az érettségi bizonyítvány) hiteles másolatának és a szülők vagyoni viszonyait feltűntető hatósági bizonyítványával felszerelt pályázati kérvények, a felügyelő-bizottsághoz címezve, 1925 szeptember hó 10-ig nyújthatók be a Debreceni Egyetem quaestori hivatalánál (református Kollégium). Lakás, fűtés, világítás, reggeli, ebéd-vacsora ellátásáért 450,000 korona, a feldíjas helyre fölvett nyertek havi 225.000 K-t fizetnek. Ágyneműt és takarót mindenki köteles magával hozni. Az internátus szeptember 20-án kezdi meg működését. Debrecen, 1925. évi augusztus hó 8-án. Dr. Láng Nándor s. k., egyetemi ny. r. tanár, mint a Mensa Academica és Tisza István Internátus felügyelőbiz. elnöke.

Kedves lelkésztársaim! A Kálvineum ingyenes fűtésének akciója feltétlen sikerrel bízott. A legolcsóbb és legjobb beszerzési forrást meg kell találnom. Azonban az árak lehető mérséklése és végleges megállapítása csak úgy lehetséges, ha hozzávetőlegesen tudjuk, hogy mennyi a szükségelt famennyiség. Kérésem és kérdésem megismétlem tehát s forduló postával várom a választ is minden lelkésztársamtól.

1. Egyházában hány métermázsfa szükséges még ez évre? 2. Ha már be van szerezve, mennyi kell ezután évenként? 3. Melyik a legközelebbi határállomás? Hangsúlyozom, hogy az értesítés nem megrendelés és a jövőre nézve sem bír kötelező erővel, azonban kérem lelkésztársaimat, hogy megrendelést újabb értesítésem vételéig már ez évre se tegyenek, mert valószínű, hogy a legjobb és legolcsóbb fát 10—15 napon belül, már ez évben is, ezúton fogják tudni beszerezni. Annyit fájó érzéssel hozok köztudomásra, hogy első felhívásomra eddig csupán négy lelkésztársam tartotta érdemesnek a jelentéstételt. Ha csak ennyi részvétel lesz a szívünkben ezután is árváinkkal szemben, hogy a sorsukon való könnyítés szolgálataiban (amikor ugyanazzal egyházunknak is hasznára lehetünk) egy levélírással sincs szükség a szívünkben, akkor ne kívánjuk az igazságos Istentől, hogy más irányú törekvéseinkben is megáldjon, megsegítsen és boldogítsa!

Tiszalök, 1925 aug. 6. Bartha László esperes.

A Debreceni Egyetemi Diákasztal (Mensa Academica)-nál az 1925—26. tanév első felében (1925 szept. 21-től) 50 feldíjas ebéd-vacsora hely kerül betöltésre. E helyek elnyerésére szóló bélyegtelen folyamodványok, a Mensa Academica felügyelő-bizottságához címezve, 1925 szeptember hó 16-ig, az egyetemi quaestori hivatalban adandók be. Mellékelendő: 1. Leckekönyv (ill. az egyetemre először iratkozónál az érettségi bizonyítvány) hiteles másolata. 2. A szülők társadalmi állásáról, vagyoni állapotát és családjuk nagyságát részletesen feltüntető, egy éven belül kiállított hatósági bizonyítvány. 3. Törzslap, amelyet minden pályázó lelkiismeretesen kitölteni köteles. Törzslapot a quaestori hivatal minden pályázónak díjtalanul ad. Kedvezményt nem nyert hallgató havi ebéd-vacsora jegyéért 300,000 koronát fizet, a napi ebéd-vacsora jegy ára 12,000 korona. A Mensa szeptember 21-én kezdi meg működését. Debrecen, 1925. évi augusztus hó 8-án. *Dr. Láng Nándor*, egyet. ny. r. tanár, mint a Mensa Academica felügyelő-biz. elnöke.

A Hajnal című egyetlen külmissziói folyóiratunk 7. száma értékes cikkeket közöl a pogányok között végzett áldásos munkáról. Előfizetési ára egész évre 42,000 kor. Kiadóhivatal Budapest, VIII. Gyulai Pál-utca 9.

Kérelem. Az egyházkerületi közgyűlés az egyházkerületi közigazgatási költségek fedezésére igénybevett búzaadó kezelésére nézve úgy rendelkezett, hogy azt az egyházmegyei pénztárnokok szedjék be s küldjék lehetőleg egy összegben az egyházkerületi pénztárhoz. Erről az intézkedésről

elfelejtkezve, több egyházból közvetlenül egyenként érkeznek az e. k. pénztárhoz a tartozás. Szíves figyelmébe ajánljuk az egyházaknak az egyházkerületi közgyűlés rendelkezését. Ezzel kapcsolatban a debreceni egyházmegyei pénztárnoka azt kéri a kebeléhez tartozó egyházaktól, hogy az egyházmegyei fizetményeket a pénztárnok nevére, Hajdúböszörményi-út 11. sz. a. küldjék, és nem a kollégiumba.

A hajdúböszörményi református polgári leányiskolában a jövő tanévi pótbeiratások szept. 1—2. napjain lesznek. A beiratáskor beadandó a születési, iskolai és oltási bizonyítvány. Fizetendő 170 ezer K beirattási díj, a tandíj cca 250,000 K lesz. Vidéki tanulók úri családnál elhelyezhetők. Bármely tekintetben szívesen szolgál felvilágosítással *H. Fekete Péter*, igazgató.

Szerkesztői üzenetek.

M. M. Budapest. Huszezer koronát tessék beküldeni.

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.
1790—1925. szám.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Úgy a Nagytiszteletű Esperes úr, mint általa a bölcs vezetése alatt álló egyházközösségek presbiteriumainak, lelkészeinek és tanítóinak figyelmét felhívom Porcsalmy Gyula hajdúböszörményi református közp. leányiskolai igazgatótanító „Boda Katalin” című hajdúregényére.

Különösebb ismertetés mellőzésével idézem Gárdonyi Gézának szóban levő műre — egyebek között — tett következő megjegyzését: „ami az egrieknek az „Egri csillagok”; az vonatkozásaiban a hajdúknak a „Boda Katalin”. Úgy a lelkész, mint a tanító urakat kérem, hogy ne csak a saját részükre rendeljék, de a jövő iskolai évi beirattási díjak terhére — ha és amennyiben a viszonyok megengedik — legalább annyi példányban rendeltessék meg a „Boda Katalint”, ahány tanítói és ifjúsági könyvtár van. — A művet különben szorgalmi jutalomkönyvnek is kiválóan alkalmasnak találom.

A megrendelés szerzőnél 40,000 K példányonkénti ár beküldésével ez év szeptember hó 15-ik közvetlenül eszközölhető.

Atyafiságos szeretettel
Debrecen, 1925 aug. 7.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

A tiszaföldvári református egyház presbiteriuma pályázatot hirdet férfitanítói állásra. Javaldalom: Törvénytiszta lakbér s készpénz, részint

államsegélyből, részint egyházi pénztárból. Kötelessége: azon, osztályok, vagy osztály vezetése, amellyel megbízatik. Kántor díjtalan helyettesítése. Orgonázni tudók s B) listások előnyben. Orgonázásban jártasság bemutatása kívánatos s a megválasztottnak vasúti személyjegy megtérítetik. Oklevéllel, keresztlevéllel, legújabb keletű szolgálati bizonyítvánnyal, a kommun alatti magatartást igazoló bizonyítvánnyal és a visszaküldésre szolgáló postabélyeggel felszerelt kérvények a hirtválaszbélyeg. Határidő megjelenéstől 10 nap. küldendők. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Tiszaföldvár, 1925 augusztus 12.

Tóth Bertalan, református lelkész.

Pályázat.

a törökszentmiklósi református egyháznál lemondás folytán megüresedett XV. számú férfitanítói és nyugdíjazás folytán megüresedett XII. számú nőtanítói állásra.

I. Javadalom :

1. Fizetés az egyháztól a 122,000. számú rendelet szerint.
2. Megfelelő fizetésekiegészítő államsegély.
3. Törvényszerű lakbér.

II. Kötelességek :

1. Az iskolaszéki által esetenként reábizott osztály, vagy osztályok vezetése.
2. Lelkész és kántor díjtalan helyettesítése.
3. Presbiteri és iskolaszéki jegyzői tiszt betöltése.

4. Ifjúsági-, szeretet- és leány-egyesületnél, általában a belmissziói munkában lelkész utasítása szerint díjtalan segédkezés.

Okleveles tanítók és tanítónők keresztlevéllel, oklevéllel, működési-, orvosi-, illetőségi-, kommunizmus alatt tanúsított magatartásukat igazoló községi és lelkészi bizonyítványokkal, végül az illetékes tanfelügyelői véleménnyel ellátott pályázati kérvényüket augusztus hó 31-ig alulírott iskolaszéki elnökhöz küldjék. A férfitanítói állásra az orgonázni tudás megkívántatik.

„B” listások, valamint próbaéneklésre és orgonázásra bármelyik nap saját költségükön jelentkező férfitanítók előnyben részesülnek.

Allás választás után azonnal elfoglalandó, de csak a miniszteri jóváhagyás után jogerős. Pályázatok visszaküldésére bélyeg csatolandó. Törökszentmiklós, 1925. évi augusztus 8.

Gaál István,

református lelkész, iskolaszéki elnök.

A szentendrei református polgári iskolával kapcsolatos fiúinternátusba és a külön épületben levő leányinternátusba polgári iskolai tanulók havi két métermázsos búzaár fizetése mellett felvétetnek. Prospektust küld az igazgatóság.

1—3

Pályázatot hirdet a hermánszegi református egyház kántor-tanítói állásra. Fizetés: jó lakás, 7 mm. búza, 2 öl tűzifa, 2245 □-öl földhaszonélvezet, stóla, államsegély. Egység 13. — Kötelesség: I—VI. vegyes osztály és ismétlősök tanítása, istentiszteleteken, temetéseken éneklés vezetése, dallárda-alakítása. Belmisszióban segédkezés, szószéken helyettesítés. Megjelenés ajánlatos. Költség nem térítetik meg. Oklevél, szolgálati bizonyítvány, kommun igazolandó. Válaszbélyeg. Határidő megjelenésétől 10 nap. Azonnal elfoglalandó. (Posta: Szamossályi. Vasút: Porcsalma, Szatmár vm.) Presbiterium.

A hajdútetéleni református egyház presbiteriuma pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett IV-ik férfitanítói állásra, augusztus 22-ig terjedő határidővel. Fizetés: államsegély, az egyháztól törvényszerű hozzájárulás és 4 mázsa búza, lakbér. Kötelessége: jelenben az I. és II-ik vegyes osztály vezetése, lelkész és kántor helyettesítése. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. Orgonázásban való jártasság megkívántatik. Iskolaszéki elnök.

Szlezák László

harang-ércöntöde, harang-felszerelés- és haranglábgyár

Budapest VI., Frangepán-u. 77.

(Saját házában.)

A nyugati pályaudvartól induló BUR vasúti „ÖRHÁZ” megállóhely A) B) C) J) kocsikkal

TELEFON: 139-62.

Az 1900. évi párizsi világ, 1921. és 1923. évi vas- és gépipari kiállításokon aranyéremmel kitüntetve. — Számos egyházi elismerőlevél.

FITTLERSÁNDOR

orgona és harmónium gyára
Pesterzsébet, Határ-ut 20.

Készít :

**Új Orgonákat,
Orgonasípokat,
iskolai és templomi
Harmóniumokat.**

Javítások gyorsan, szakszerűen mérsékelt áráért
Árjegyzék eskölkötségvetés díjtalan

ALAPÍTTATOTT 1910-BEN

Debreczeni István

órás-mester Debrecen, Péterfia-u. 8.

**Speciális órák javítása
Mindennemű órákraktára**

TELEFON: 113-44. SZÁM.

LOPOS GYULA iskolapadok

athletikai sportcikkek,
iskolai bútorok,

tornaszerek

gyára

BUDAPEST, III., BÉCSI-ÚT 85.

Árjegyzéket és költségvetést
felszólításra küldök. VAVAVA

2-20

TEMPLOMHARANGOKAT

és összhangzó harangozatokat
a legfinomabb harangfémötvözet-
ből, tiszta esengésű, előre meg-
állapított szavatolt harangokkal

tíz évi jótállás mellett

harangszerelvényeket, forgatható
vaskoronával, harangállványokat
hengerelt vashól, szabadonálló va-
lamint fekvő elrendezéssel gyárt

WALSER FERENCZ

tűzoltási szerek és szivattyúk
gyára, harang- és fémöntőde

Budapesti VI, Lomb-utca 34-36.

Villamos megálló: Váci-ut, Láng-gyár.

Telefon 95-50.

Telefon 95-50.

Debrecen szab. kir. város
és a Tiszántúli református egyházkerület

„Méliusz“

könyvkereskedése, könyvkiadóhivatala, zenemű-
papír- és írószerkereskedése

Debrecen, Ferenc József-út 26.

Értesítés

a zsolttárak és kiadványok augusztusi
áraitól.

1925 augusztus hóra a zsolttár árak a
következők:

32° legkisebb zsolttár

papírkötésben K 31,600
félvászon kötésben K 37,300
egészvászon kötésben K 41,700

16° iskolai kiadású zsolttár

papírkötésben K 42,800
félvászon kötésben K 47,500
egészvászon kötésben K 59,800

8° oktáv alakú zsolttár

papírkötésben K 58,600
félvászon kötésben K 64,300
egészvászon kötésben K 74,500

4° quartalak, nagybetűs zsolttár

papírkötésben K 112,800
félvászon kötésben K 119,300
egészvászon kötésben K 144,200

Ajánljuk ezenkívül díszkötésű zsolttárainkat
a következő minőségekben, alakban és árakban:

II. kiadás, prózába szedve 16° alaku

díszvászon, kehely és préselésel K 10,000
díszvászon, párnázott, vörös-
metszés, tokban K 180,000
díszbőr, párnázott, aranymet-
szés, tokban K 280,000

32° alaku zsolttárak

Hajlítható díszvászon kötés
(Kötés alatt). —
Párnázott díszv. kötés, valódi
aranymetszéssel K 160,000
Celluloid-csontkötés, val. arany-
metszéssel (Kötés alatt). —
Valódi bőrköt., párnázott, valódi
aranymetszéssel K 240,000
Valódi antilophőr, különböző
színekben K 240,000
Valódi bőrk., különböző színek-
ben, aranymetszéssel, párná-
zott bőrtokban, hordozó szíjjal K 400,000

A közeli iskola év előtt ajánljuk dusan
felszerelt tankönyv, írószer, iskolai segéd-
eszközöket tartalmazó raktárainkat.

„Méliusz“ könyvkereskedés
Debrecen,
Ferenc József-út 26.